TARİHTEN BİR SAHİFE

Napoleon Manş sahilinde

Büyük Fransız askeri, İngiltere adalarına muvaffakiyetli bir hücum yapmak için tam üç sene süren hazırlıklarda bulunmuştu

Geçen asrın başında Napolyon, bugün Hitler'in yaptığı gibi, İngiltereyi istilâya hazırlanmıştı. Gerçi, o tarihte kullanılan teknik vasıtalar, bugünkülerin aynı değildi. Bu gün bilhassa tayyarecilik, paraşütçülerin de yardımile, meseleye yepyeni bir şekil vermiştir. O zamanki iki direkli gemilerin, topçeker dubaların, salların, harb arabalarının yerinde bugün zırhılar, tahtelbahirler, gambotlar, tanklar var. Fakat, o zamanki gibi, her iki taraf müsavi silâhlarla çarpışıyor. En hayret veren taraf siyasî ve askerî vaziyetin ve binaenaleyh aksülâmellerin aynı oluşudur. Vaktile İngiltere ile Fransa imparatorlukları, birininki denizde ve bütün dünyada, diğerininki karada ve Avrupada olmak üzere, hemen hemen müsavi büyüklükte idi. Bugün Almanya Fransanın yerini almıştır. Vaktile, bütün berrî Avrupa, 1789 ihtilâli ve neticeleri dolayısile Fransadan korkuyordu; bugün de, Hitler ihtilâlinden dolayı Almanyadan korkuyor. Hitler'in teşebbüsü, Napolyon'un teşebbüsüne, hayret verecek derecede benziyor. Bu teşebbüs, bir prensipin, bir unsurun diğer bir prensipe, diğer bir unsura karşı mücadelesidir. Napolyon, hedefine yaklaşmış ve onu elde etmesine ramak kalmıştı. Bugün zihinleri tırmalayan sual şudur: Hitler'in talihi daha yaver mi olacak?

***

İngiltere, Napolyon'nun istilâ tehdidine iki defa maruz kalmıştır. Birincisi 1801 de, ikincisi 1804 te.

1801 de, Luneville sulhundan sonra, Napolyon, şehirlerdeki ve bütün memleket dahilindeki garnizonlara, sürü sürü hatibler göndererek, «Fransanın ezelî düşmanı» dediği İngiltere aleyhine mücadeleye teşvike başlamıştı. Askerler ve halk, büyük bir heyecana kapıldılar ve İngiltereye karşı yapılacak sefer, memlekette çabucak umumî tasvible karşılandı. Bulonya'da bir karargâh tesis edildi, efrad irkâb, ihrac ve düşman gemisine yanaşma manevraları yapmağa başladı. Aynı zamanda, o senenin sonbaharında, Londra ve Paris hükûmetleri müzakerelere başlamışlar ve 25 mart 1802 de, Amiens sulhunu imzalamışlardı. Fakat, aradan bir sene geçmeden, münasebatın inkıtaını gösteren deliller belirdi. İngiltere, evvelâ, Malta adasını şövalyelere iade etmesini âmir bulunan muahedenin bir maddesini tatbikten imtina etmiş, sonra da, 1803 senesi mayısında, Fransaya, Holandayı tahliye etmesini emrini vermişti. Bunun üzerine, Napolyon, ilk projesini tatbika karar verdi. Thiers, bu hususta der ki: «Napolyon aynı zamanda hem şahsî, hem de vatanî bir hiddete kapılmıştı. İngiltereyi yenmek, onu hakir ve düşük bir vaziyete getirmek, o günden itibaren en büyük emeli oldu.»

Napolyon, fazla zekâya, takib fikrine ve azme sahib olmak şartile, insanın herşeyi yapması mümkün olduğuna kanaat getirdiği için, Manşı aşmağı ve harbden korkmıyan meşhur orduları nev'inden bir orduyu İngiltereye sevketmeği aklına koymuştu. Üç sene evvel, alelâde insanlar için yenilmez manialar diye şöhret bulan Saint Bernard'ın ve kış buzlarının, kendisi için bir engel teşkil etmiyeceğini düşünmüştü. Douvres ile Calais arasındaki deniz hakkında da aynı şeyi düşündü ve kararında muvaffak olacağı kanaatile, bu denizi aşmağa karar verdi.

Derhal, ilk emirlerini verdi. Bu büyük teşebbüsün doğuracağı müşkülleri yenmek üzere, bir harb donanmasını takibe elverişli bütün balıkçı ve kabotaj gemilerini tespit ettirdi ve muayeneden geçirtti. Beygir ve top nakledebilecek gemi modellerini hazırlamalarını, bahriye mühendislerine emretti. Bordeaux'dan Anvers'e kadar sahilleri ve adaları silâhlandırdı.. Deniz kıyılarında ve nehir kıyılarında, her tarafta, inşaat tezgâhları kuruldu. Program mucibince, evvelâ, muazzam bir harb filosu inşası icab ediyordu.

***

Napolyon, üç sene mütemadiyen, sükûn ve itimad içinde, bütün kabiliyetlerini, bütün zekâsını, Manşı aşmak ve iki millet arasındaki rekabete Londranın ta içinde nihayet vermek hususundaki projesinin tahakkukuna hasretti. Boğaz sahillerine 120 bin neferlik bir kuvvei seferiye, 12 bin beygir ve 450 top yığdı. Fakat, halli icab eden asıl büyük mesele, bu orduyu Calais'den Douvres'a geçirmeğe elverişli nakil vasıtalarını bulmaktı. Gemilerin şekli uzun uzadıya tetkik edildi. Bütün bahriye mühendisleri, baştan kara etmeğe elverişli, hem yelkenle, hem kürekle hareket edebilir, muhtelif büyüklükte tekneleri, bu sefere en müsaid telâkki ediyorlardı. Bu neviden bin beş yüze yakın gemi yapıldı. Bunların, her biri bir piyade bölüğü nakledebiliyordu. Ambarlarının orta yerinde, 40-50 beygir alacak genişlikte ahırları bulunan dubalar da yapılmıştı. 2 veya 3 bahriye neferi tarafından idare edilen, hafif ve manevra kabiliyeti fazla, mai mahrecinin azlığından dolayı her noktaya yanaşabilir şekilde dubalar da bunlara inzimam ediyordu. Bu müteharrik ve çok büyük kütleye bir intizam vermek, son derece müşkül bir mesele idi. Uzun ve nazik bir çok tecrübeler yapıldı. Umumiyet itibarile, bu teknelerden yüz tanesini feda etmek ve 10 bin insan zayiat vermek suretile boğazın geçileceği kanaati vardı. Napolyon: «Bir meydan muharebesinde, her gün bu kadar zayiat verilir, diyordu. Hangi meydan muharebesi vardır ki, İngiltereye baskın yapmaktan umduğumuz neticeleri bize vadetsin!»

İngiliz donanması yalnız yelkenle hareket ettiği için, bir kaç saatlik sakin havanın, Fransız donanmasını, salimen İngiltereye geçirmeğe kâfi geleceği hesab ediliyordu. 25 teşrinisani 1803 te,

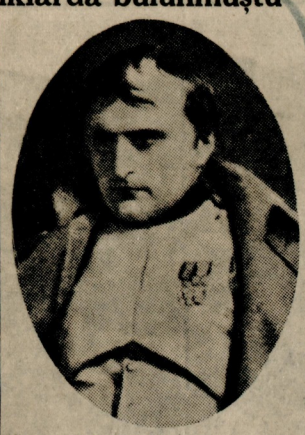

Napolyon, Raff'a şöyle yazıyordu: «Müsaid geçecek sekiz saatlik bir gece, dünyanın mukadderatını değiştirecektir!»

Napolyon, askerleri arasında yaşamak ve düşman filotillâlarının, top mermilerile mâni olmak istedikleri inşaata nezaret etmek üzere, Bulonya limanına hâkim bir tepede, kendisine bir tahta kulübe yaptırmıştı. 1803 sonbaharında, orada hayli günler kaldı. Yeni icad edilen harb vesaitile tecrübeler yaptırdı. 45 derece ile nişan alınan bir büyük top, 24 lük gülleleri 4500 metroya kadar atmıştı. İçi oyuk ve barut dolu mermiler, gemilere karşı ilk defa olarak kullanıldı. Napolyon, med ve cezre göre, kâh suya gömülen, kâh su dışında kalan denizaltı bataryaları vücude getirmeği de düşündü.

***

Manşın öte tarafında da, İngiltere hükûmeti, önce adanın taarruzdan masuniyetine kani olduğu halde, sonraları, hummalı bir faaliyetle, müdafaa hazırlıkları yapmağa başlamıştı. Müdafaa tertibatını tehlikenin büyüklüğüne göre hesablayarak sahili mevzilerle, kalelerle ve bataryalarla doldurdu. Her türlü ihrac teşebbüsüne karşı koymak üzere, 100,000 kişilik bir kuvvet hazırlandı. Fransız askerleri Manşı geçip memleket içine girdikleri takdirde, kasabaların, ormanların, nakliye vesaitinin yakılması, yolların, köprülerin, kanalların tahrib edilmesi, hayvanların öldürülmesi emredilmişti. Londra civarı tahkim edildi. Alarm için hususî işaret tertibatı hazırlandı. Kıtaatın sür'atle nakli için, yeni şekilde arabalar yapıldı. Hulâsa, boğazın öte tarafında olduğu gibi bu tarafında da, müdafaa ve taarruz vesaiti vücude getirmek için, fevkalâde yenilikler icadına çalışıldı. Gene Thiers'den şu fıkrayı alalım: «Bu iki sahile cezbedilen iki millet, o sırada orada, bütün dünyaya azametli bir manzara arzediyorlardı. Biri, ordularının tecrübesizliğini düşündükçe şaşırıyor, fakat kendisine sur vazifesi gören denize baktıkça emniyet hasıl ediyordu. Kahramanlığına, harbe alışkanlığına, reisinin dehasına tam bir itimad besleyen öteki millet, hızını durduran denize bakıyor, onu istihkara hergün biraz daha fazla alışıyor ve yakında o denizi aşacağını muhakkak telâkki ediyordu...»

***

Bu maceranın nasıl neticelendiği malûmdur. İngiltere, Rusya, Avusturya, Prusya, İsveçle anlaşmak ve onları kısmen kendi tarafına çekmek suretile, Manşı tehdid eden tehlikeyi bertaraf etti. Rusya 180,000, Avusturya 250,000 kişi seferber etmeği taahhüd etmişti. Napolyon bir saniye vakit kaybetmedi. Karargâhını Bulonya'dan kaldırdı ve bir kaç hafta sonra, Austerlitz zaferi kazanıldı.

Hadisat, o zamanların en büyük kumandanını, bütün dünyanın dikkatle takib ettiği büyük teşebbüsten böylece ayırmıştı.

Soruyoruz!

Gürültü membalarını ayrı ayrı mı göstermek lâzım?

Geçenlerde gecenin geç vaktine kadar çalgıları ve şarkılarile, en son perdeden açılan radyolarile iş güç sahibi vatandaşları uykudan mahrum eden mahalle aralarındaki kazinolardan şikâyet etmiştik. Emniyet Müdürlüğü çok şükür bunlardan bazılarını nizam ve kanuna riayete davet etti. Fakat bir takımları hâlâ civarlarındaki halkı rahatsız etmekte berdevamdırlar. Ezcümle Suadiyede Çınardibindeki kazino mudur, bar mıdır, dansig midir, ne olduğu belirsiz bir yerden bizar olan karilerimiz mütemadiyen matbaamıza müracaatle kendilerine huzur ve rahat temini için tavassutta bulunmamızı isteyorlar. Evvelce umumî surette bahsettiğimiz bu «gürültü ile mücadele» esasına muhalif harekette bulunma işi acaba toptan menedilemez mi? Halkın sıhhat ve istirahatini selbeden patırdı membalarını mutlaka ayrı ayrı mı göstermek lâzım? diye,

Soruyoruz!

Dört yaramaz

Sandallarını akıntıdan kurtaramadıkları için bütün bir gecevi denizde geçirdiler

Lâleli civarında Mehmed Necati, Reşid, Celâl ve Necati adlarında 14 ile 16 yaşlarında dört arkadaş evvelki gece tehlikeli bir macera geçirmişler aynı zamanda ailelerini bir hayli merak ve intizarda bırakmışlardır.

Bu üç genc kafadar çarşamba günü akşama doğru Yenikapı civarında tedarik ettikleri bir sandala binerek denize açılmışlardır. Fakat sahilden bir hayli uzaklaştıktan sonra suların şiddetli cereyanına kapılmışlar ve bütün gayretlerine rağmen sahili tutamamışlardır. Hava da kararmış olduğundan bunları kimse görememiş ve dört genc Hayırsızada civarında ve karanlıkta korkunc bir gece geçirmişlerdir. Sabahleyin civardan geçen yelkenliler bunları görerek alıp sahile getirmişlerdir. Fakat bu deniz gezintisini evlerinden gizli yapmış olduklarından bunların aileleri de çok üzüntülü bir gece geçirmişlerdir. Öğleye doğru polise getirilen gencler büyük bir merak ve endişe içinde bulunan ailelerine teslim edilmişlerdir.

MAARİFTE

Mekteblerin ihtiyacları

İstanbul kaza maarif memurları, Maarif Müdürü Tevfik Kut'un riyasetinde bir toplantı yapmışlar, önümüzdeki ders senesi hazırlıkları etrafında bazı kararlar vermişlerdir. Toplantıda kırtasiye, odun ve kömür, masrafları için ayrılan tahsisat mektebler arasında taksim edilmiştir. Bu hususlara sarfedilecek tahsisat, diğer senelere nazaran daha az olduğundan, mekteb idareleri azamî surette tasarrufa riayet edeceklerdir.

Müfettiş kadroları

Maarif Vekâleti ilk tedrisat umum müdürlüğü, müfettişlerin önümüzdeki ders yılı kadrolarını hazırlamağa başlamıştır. Bu sene muhtelif vilâyetlerde açılan köy enstitüleri müdürlüklerine muavinliklerine ve terbiye şefliklerine tayin edilen ilk tedrisat müfettişlerinin yerlerine Gazi Terbiye Enstitüsü Pedagoji şubesinden yeni mezun olan müfettişler tayin edilmektedir.

Bir yangın başlangıcı

Dün Kasımpaşada Zincirlikuyu caddesinde 166 numaralı mütekaid Hilminin mutasarrıf bulunduğu evin ikinci katından yangın çıkmışsa da, vaktinde yetişen itfaiye tarafından tevsiine meydan verilmeden söndürülmüştür.

Tarihî kadırgalar

Büyük kıymeti haiz bulunan ve şimdi Halicde yatan gemiler meydana çıkarılacak

Halicde her biri birer hangarda bağlı duran ve kıymet biçilemiyecek kadar büyük tarihî kıymeti haiz olan kadırgaların tamirine ve denize indirilmelerine karar verilmiştir.

Sehrimizde bulunan Münakale Vekili Ali Çetinkaya, Halice giderek bu kadırgaları tetkik etmiş ve tarihî kıymetleri hakkında izahat almıştır.

Üçüncü selim devrinde inşa olunan ve 148 kürekçi tarafından çekilen büyük ve müzeyyen kadırga ile iki kuşlu bir çektirme, Denizyolları İdaresi tarafından bulundukları yerde tamir olunacaktır. Üçüncü Selimin saltanat kadırgası emsalinin en büyüğü olduğu gibi halen o devirden dünyada kalmış yegâne teknedir. Kadırganın hünkâr mahfili altın varakla kaplama ve dünyanın ender kıymette taşlarile süslüdür. İstanbullu Osman usta tarafından yapıldığı imzasından anlaşılan kadırganın boyaları aradan geçen asırlara rağmen rengini kat'iyyen kaybetmemiştir.

Verilen karar mucibince bu kadırgalar gelecek seneki denizciler bayramında Türk deniz inşaiyeciliğinin kudretini gösteren birer harika olarak yapılacak deniz resmi geçidine iştirak ettirilecektir.

İlkmekteb muallimlerinin maaşı

30 liradan aşağı alanlara bir miktar zam yapılması düşünülüyor

İlk tedrisat muallimlerinden teğmen rütbesile askerî hizmetlerini ifa edenlerin, barem kanununa göre otuz lira üzerinden maaş almaları lâzım gelmektedir. Halbuki bu muallimlerden bir kısmının esas vazifelerindeki maaşı, daha aşağı derecede bulunmaktadır. Muallimlerin maaşlarını otuz liraya çıkarmak üzere yeni bir teklif vaki olmuştur. Maarif müdürlüğü tarafından yapılan hesaba göre İstanbul ilkmekteb muallimlerinin maaş yekûnu 144 bin lirayı bulmaktadır. Alâkadar lar bu hususta tetkiklere devam etmektedirler.

ADLİYEDE

Kadının beşibiriklerini gasbetmiş

Küçükpazarda oturan Ayşe isimli bir kadının geceleyin sokak ortasında beşibiriklerini gasbettiği iddia olunan Mehmed, geçende ikinci sorguya gönderilmiş, hakkında tevkif müzekkeresi kesilmişti. Dava, ikinci Ağırcezaya verilmiştir. Pek yakında muhakemeye başlanacaktır.

Maznun polislerin muhakemesi

Galatada evvelce komiser ve polis memuru olarak bulunan bir kaç kişinin, oradaki fırıncı ve saire esnafı haraca bağladıkları kaydile açılan dava, muhtelif safhalar geçirmişti. Verilen mahkûmiyet kararı, Temyizce bazı cihetlerden bozulmuş, davaya bakan birinci ceza, bozmaya uymamıştı. Bu davaye, Temyiz umumî heyetince bozulmuş olarak dün nöbetçi üçüncü cezada bakılmıştır. Bozmaya uyulmuştur. Maznunlardan bir tanesine tebligat yapılamadığı anlaşıldığından mu hakemenin devamı başka bir güne bırakılmıştır.

İKTISAD

Memleketin et ihtiyacı için yeni bir proje

İktısad Vekâleti büyük şehirlerimizin et ihtiyacı etrafında tetkiklerde bulunmaktadır. Bunun için İktısad Vekâletinde bir komisyon kurulacaktır Tren güzergâhında bulunan şark vilâyetlerimizden birinde büyük bir mezbaha inşasile etlerin buradan soğuk - hava tesisatını havi vagonlarla memleketin her tarafına sevki düşünülmektedir. Bu suretle kasablık hayvan nakliyatı için ittihaz edilen masraf azalacağı gibi iskelelere yürütülerek getirilen ve vapurlara fena şerait içinde doldurulan bu hayvanların yolda kilo kaybetmelerine mâni olunacaktır.

Yurdda havacılığın inkişafı için

Salı günü Vilâyette büyük bir toplantı yapılacak

Başvekilimiz Refik Saydamın memlekette Hava kurumu azasının arttırılması ve halkımızın bununla ehemmiyeti nispetinde alâkadar olması hakkındaki temennileri memleketin her tarafında güzel akisler uyandırmıştır. Bu münasebetle önümüzdeki salı günü Vilâyette Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdarın başkanlığında Hava kurumu Vilâyet ve kaza başkanlarile kaymakamlardan mürekkeb büyük bir toplantı yapılarak Başvekâletin bu arzusunu tahakkuk ettirmek için tedbirler ittiaz edecektir.

Samatya Hava kurumunda

Samatya Türk Hava kurumu yıllık idare heyeti seçimi yapılmış, reisliğe öğretmen Arif Feyzi Ülkü seçilmiştir.

MÜTEFERRİK

Berlin elçiliğimiz başkâtibi geldi

Dün sabahki ekspresle Berlin elçiliği başkâtibi Galib Ören şehrimize gelmiş ve akşam Ankaraya gitmiştir.

İstanbul radyosu

İstanbul radyosunun ağustosun on beşine kadar faaliyete geçirilmesi için tetkikat icra edilmektedir. İstanbul radyosu icabında Ankara radyosile transmisyonla çalışabileceği gibi programı daha ziyade ayrı olacak ve faaliyete geçtiği saatler Ankara radyo - sunun saatlerine tesadüf etmiyecektir.

Emniyet umum müdürü geldi

Emniyet İşleri Genel Direktörü Ali Rıza şehrimize gelmiştir. Bir müddet burada istirahat edecektir.

Fiat murakabe komisyonunun içtimaı

Fiat murakabe komisyonu dün de Mıntaka Ticaret müdürlüğünde toplanmış ve biri Adliye tarafından, diğeri de bir mal sahibi tarafından taleb edilen iki fiat tespitini yapmıştır.

Komisyon dün manifatura fiatları tespiti üzerinde müzakerelerine devam edecekti. Fakat bu hususiaki müzakere geri bırakılmıştır.

Bir cesed daha bulundu

Anadolufenerinde sahilde hüviyeti anlaşılamıyacak kadar dağılmış bir cesed bulunmuştur. Cesedin uzun müddet denizde kaldığı anlaşılmaktadır.

Gizli fuhş

Zabıta, gizli fuhuşla şiddetli bir surette mücadele etmektedir.

İki gün zarfında şehrin muhtelif semtlerinde altı randevu evi basılmış ve 15 kadın yakalanarak haklarında icab eden kanunî muameleye başlanmıştır.

Siyasî icmal

Balkanlarda siyasî faaliyet

Fransanın mağlûbiyetile nihayet bulan harbin birinci safhasile İngiltereye hücumun teşkil edeceği sanılan ikinci safhası arasında fasıla ve nisbî sükûn hayli uzadı. Bunun ne zaman sona ereceği ve hücumun ne şekilde yapılacağı hâlâ malûm değildir. Belki Almanya Büyük Britanya adasına yapacağı hücumun ilk hamlede muvaffak olamamasının Avrupa kıt'ası haricinde kendisine gayrimüsaid tesirler uyandıracağından endişe ediyor. Bunun için Akdenizdeki harb vaziyetinin daha evvel kat'i bir neticeye bağlanmasına lüzum görüyor. Akdeniz havzasında Almanların İspanya hududunda ve binaenaleyh Cebelüttarık boğazına yaklaşmış bulunmalarından istifade ederek kendi kara ve hava kuvvetlerile İtalyan deniz ve hava kuvvetlerinin işbirliği yapmaları muhtemeldir.

Harbin sıklet merkezi gerek İngiltere adalarına gerek Akdenizin garb havzasına nakledilsin Almanya ile İtalyanın menfaatleri Akdenizin şarkı ile Balkanların emin sulh ve emniyet içinde bulunmasını icab etmektedir.

Almanya ile İtalyanın denizaşırı memleketlerle muvasalaları kesilmiş bulunmasından dolayı bütün iktısadî faaliyetleri yani sanayi mamulâtının başlıca piyasaları ve bunlara lâzım gelen ham madde kaynakları ve yiyecek ambarları orta Avrupaya, Balkanlara ve Yakın Şarka münhasır kalmıştır.

Bundan dolayı bu sahalarda huzur ve sükûnun şu zamanda bozulmamasına fevkalâde ehemmiyet vermekte dirler. Rumanya Başvekilile Hariciye Nazırının Salzburg'da Hitler ve Romada Mussolini ile görüşmeğe davet edilmelerinin sebebi budur. Gene Bulgaristan Başvekilile Hariciye Nazırı aynı sebebden Almanyaya davet edilmişlerdir. Slovakya Başvekilile Hariciye Nazırı da Almanyaya davet edilmişler dir.

Daha evvel Macaristan Başvekilile Hariciye Nazırı Hitler tarafından davet edilmişlerdi. Bu görüşmelerde İtalya Hariciye Nazırı da hazır bulunmuştu. Orta Avrupanın anahtarı Macaristandır. Ve onun gerek Rumanya, gerek Slovakya ile halle muhtac gayet mühim ve nazik meseleleri vardır.

Macar Başvekili Kont Teleky ile Hariciye Nazırı Szaky Almanya ve İtalya ile mutabık kalarak memnunen Peşteye dönmüş olduklarına nazaran mezkûr meselelerin halli için mihver devletlerinin buldukları şekil ve formüle ve tayin ettikleri zamana razı olmuş lardır, demektir.

Şimdi de Almanya ile İtalya bu şekli Rumanya ile Slovakyaya kabul ettirmek isteyorlar. Aynı zamanda Bulgaristan Başvekilile Hariciye Nazırının Almanyaya davet edilmiş olması ikinci Balkan Harbinde Bulgaristana tefrik edilen cenubi Dobriceye aid Rumen - Bulgar ihtilâfının da halli için mihver devletlerinin bir şekil ve suret bulduklarını ve bunu her iki tarafa kabul ettirmek istediklerini anlatmaktadır.

Macaristan mihver devletlerinin tavsiyelerini şimdiden tatbik etmektedir. Bu cümleden Çeko-Slovakyanın taksimi esnasında hissesine düşen Karpat - altı Rusyasına yani Rütenyaya muhtariyet vermektedir. Bunun kültür yahud idare cihetinden nekadar geniş olacağı malûm değildir. Bu müzakerelerde Rumanya mümkün mertebe davasını yürütmek için Almanyaya hergün yeni bir cemile göstermektedir. İngiliz garantisini kabulde mühim bir amil olan Londradaki Rumen büyük elçisi Tilea'nın geri çekilmesi ve İngiliz - Felemenk sendikalarına aid büyük petrol tesisatının devlet kontrolu altına alınması bu cemilelere dahildir.

Muharrem Feyzi TOGAY

Hem kel...

Eroin satarken yakalanınca polisi dövmeğe kalkmış

Fatihte Sinanağa mahallesinde eroin sattığı haber verilen Hüsameddin Cavid adlı birinin evinde arama yapılmış, kendisi dört kişiye eroin satarken suç üstünde yakalanmıştı. Evinde 32 paket eroin bulunan Hüsameddin Cavid, o sırada komiser Remziye sövdüğü ve aynı zamanda yumrukla vurduğu kaydile dün Adliyeye getirilmiş, meşhud suç kanununa göre bu cihetten muhakeme edilmiştir. İstanbul Sekizinci Asliye Ceza mahkemesinde yapılan muhakemede, Hüsameddin Cavid, «dövmedim, sövmedim» demişse de muhakemede, hakkında tevkif müzekkeresi kesilmiştir Bazı şahidler çağırılacaktır. Eroin meselesinden tahkikata da ayrıca devam olunmaktadır.

Garib bir aile hayatı

Malatyanın Kâhta kazasının Kıran köyünde oturan Ayşe adında genc bir kadın gene Ayşe adında diğer bir kadının kocası Hasanı severek birlikte kaçmıştır.

Aynı zamanda ikinci Ayşe de birinci Ayşenin kocası Ebuzeri sevmekte olduğundan o da sevgilisile beraber yaşamağa başlamıştır.

Her iki taraf bu değişmeden memnun olmakla beraber etraftakilerin şikâyetine maruz kalmışlar ve Adliye bu değişme etrafında tahkikata başlamıştır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şerait

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyanından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Sihirli kaya

Nuri Refik

Bu hafta, dünya ahvalinin gene iyilikten fazla kötülüğe doğru sürüklenip gitmesine rağmen, benim gayritabiî bir neş'em vardı. Niçin bilmiyorum... Belki de aylardır endişe ve heyecan içinde yaşamaktan kanıksadım... Artık, bu kararsızlık, tabiî bir vaziyet biçimini aldı da ondan... Kime rasgelsem, şakalaşıyor, alay ediyor, kahkahaları atıyordum.

Köprünün, Eminönü meydanı yükseltilmeğe başladığı gündenberi, İstanbul tarafındaki cihetine ilâve olunan tahta kısmın yaya kaldırımlarında eski talebemden Naşide tesadüf ettim. Ben ne kadar keyifli isem, o da aksine son derece durgun ve dünyaya küsmüş bir halde idi.

— Ne o, dedim, Hitler'in nutkunu mu vazıh bulamadın, yoksa Halifaks'ın verdiği cevab mı hoşuna gitmedi?.

Yüzünde zoraki bir tebessüm belirdi:

— Yok hocam, dedi, siyasetin günlük cilvelerile pek öyle derinden meşgul değilim... Dün bir kaç arkadaşla birlikte başımızdan hem gülünecek hem ağlanacak çok garib bir hâdise geçti. Ona çok sinirlendim. Hâlâ bu asabiyetin tesiri altındayım...

Güneş batmak üzere idi. Ortalık serinlemişti. Karaköye doğru yürümeğe koyulduk. Naşid anlatmakta devam etti:

— Cumartesi, pazar günleri şehir haricine çıkmayı pek sevmem. Kalabalıktan insan bunalıyor... Dört ahpab hafta arası bir gezinti yapmağa karar verdik. Evvelki akşam nevalemizi düzdük. Dün sabah sekiz vapurile Büyükadaya gidip «Dil» de çamların altına postları serdik.

Öğleye doğru, yemiş içmiş hafif birer uyku kestirmek için uzanmıştık. Etraf çok tenha idi. Yakınımızda hiç kimse görünmüyordu. Birden ağaçların arasından dört tane küçük Rum çocuğu peyda oldu. İçlerinden en kabacası bana doğru ilerıledi:

— Efendi amza, dedi, beni adı Foti... Öteki Yorgo, berikiler de Hristo ve Vasili... Surada, deniz kenarisinda kocaman bir tas var... Ama sok kocaman... İste ben bu tası su küçük parmağımla oynatırım... Ne kadar beyler efendiler, mösyöler, madamlar gelir. Bana bakarlar, bravo! derler, bes on kurus da bahsis verirler... Ama Yorgo, Hristo, Vasili bu ise inanmazlar.. Demem ki bende sok kuvvet var, onun için kımıldatırım tası... Bende marifet var.. Pehlivanlardan bile hiç kimse oynatamaz.. Kocaman.. Ev kadar bir sey.. Simdi Yorgo söylüyor ki o da sarsıyormus tası.. Nah, ekmek carpsın Vasili de Hristo da gördüler.. Sok ıkındı sıkındı ama, bir parsazık kımıldatamadı o tası..

Bizim Recai ataktır:

— Ulan kopiller, dedi, alavın sırası değil simdi, uyuyacağız, haydi defolun suradan!..

Çocuklar süklüm püklüm arkalarına bakmadan dönüp gitmek üzere idiler Ben ise karıstım:

— Yahu, dedim, durun bakalım, belki bu tabiatın bir garibesidir... Yüzlerce, binlerce yerli, ecnebi bunu merak etmiş görmüş.. Biz de bir tecrübe edelim. Onu kımıldatabilmek meharetini sade bu veled mi gösteriyor...

— Sahi!.

Kelimesini bastırarak bütün arkadaşlar ayağa kalktılar. Recai bile evvelâ:

— Sizdeki akla, dedi, doğrusu şaşarım.. Şu bacaksızın sözüne ehemmiyet veriyorsunuz...

Sonra birden fikrinden cayarak ilâve etti:

— Haydi, sürüden ayrılmıyayım... Safdilliğinize uyarak ben de oraya kadar yorulacağım çaresiz... Ayıb değil ya merak ettim...

Çocuklar önde, biz arkada sahile doğru yürüyorduk, yolda asıl iddia sahibi Foti ile Hristo, Vasili ve Yorgo kavgaya tutuştular. Rumca gürültülü bir ağız dalaşını müteakıb mırıldana mırıldana bizden ayrılıp gittiler.

Foti bir kahraman gibi göğsünü gererek:

— Efendi amzalar, dedi, bunlar zevzek, baktılar ki valancı sıkacaklar kastılar... Na, işte, tas bu!...

Siyah, çetin, orta cesamette bir kulübe kadar bir kaya parcası... Sıpır sıpır eteklerini valayan denize doğru gükremiş bir vahşi hayvan vazivetinde ilerilemis... Bunda pek kımıldavacak hal yok ama, dur bakalım!.. Yanına yaklastıkça mühevkel tasın heybet ve azameti nazarımızda artıyordu.

Altını muayene ettik, kenarlarını gözden geçirdik ve bir tarafı aşınıp da siklet merkezini kaybetmiş bir vaziyette bulunmadığına kanaat getirdik.

Dört arkadaş birden davandığımız halde sarsılmak, kımıldamak değil, küçük bir oynama temayül ve istidadı bile göstermiyordu.

Recai ansızın arkasına dönerek:

— Ulan dedi, bizimle eğleniyor musun, gel kımıldat bakayım şu musibeti!

Hepimizin birden gözleri etrafta Foti'yi aradı. Fakat çocuk ortada yoktu Hiç şüphesiz biz tası tetkikle meşgul iken sıvısmıştı. Bütün köseleri, bucakları aradık, taradık, deşikleri, kovukları eledik, inceledik, yok, yok!..

Recai gene söylenmeğe başladı:

— Ulan, bütün adayı altüst edecegim, rahatımızı bozan bu haramzadeleri muhakkak bulacağım.

Hakikaten hepimiz sinirlenmistik Foti, Hristo, Vasili, Yorgo, her hangisi elimize geçseydi, mutlaka dayaktan gebertirdik Kendinizi avutacak başka oyun mu bulamadınız bacaksızlar.. Hepimizin böyle aptalca aldanmamıza aşağı yukarı başlıca ben sebeb olmuştum. Onun için ötekilerden daha ziyade üzülüyor, utancımdan yüzlerine bakamıyordum.

Dolaşa dolaşa kördüğüm olduğumuz için az kaldı oturduğumuz yeri de bulamıyorduk. Her kes biribirine aksi lâkırdı sövlemeğe başlamıştı. O çapkınların yüzünden aramızda kavga çıkması ihtimali dakikalar geçtikce artıyordu. Hocam, aklınızda olsun da bu yaz Büyükadaya gideriseniz sakın bu «sihirli kaya» efsanesine aldanmayınız! Cünkü kopiller bu oyunu belki size de oynamağa kalkarlar...

— İlâhi evlâd, dedim, ben de haddeden aşırı durgunluğuna ve dalgınlığına bakarak basına büyük bir felâket geldi, sandım... İşin en iyi hal sureti arkadasınız Recainin düsündüğü gibi o köftehurları yakalayıp adamakıllı ıslattıktan sonra polise teslim etmekti

Eski talebem boynunu bükerek sözüne nihayet verdi:

— Hocam, iş sade o köftehurları ele geciremmekle kalsaydı, gene halimize sükredecektik. Halbuki eski oturduğumuz yere geldiğimiz vakit viveceğimizi, içeceğimizi, ceketlerimizi ve bin zahmetle taşıyıp götürdüğümüz gramofonla plâklarımızı da bulamadık;

Nuri REFİK